

QUINZE ANYS DE DESPESES I CONFLICTES

El càncer de l'Oncològic

Segons sembla, abans d'aquest estiu l'Hospital Oncològic de Catalunya serà una realitat. Un projecte que ja duu quinze anys en marxa i que ha provocat unes despeses ara assumides per la Generalitat, amb fortes crítiques des de l'oposició i alguns punts poc o gens clars.

Pere Franch

A bans de l'estiu d'aquest any 1987 s'ha d'obrir l'Hospital Oncològic de Catalunya. No és la primera vegada que s'anuncia aquesta obertura, però ara sí que sembla que va de veres. Almenys així ho asseguren tant des de la Generalitat com des de la Fundació-patronat de l'Hospital Oncològic. Totes dues parts coincideixen que d'ací a pocs dies es concretarà l'acord anunciat ja abans de Nadal: una emfiteusi a perpetuïtat; això és, que la Fundació cedeix a la Generalitat l'ús perpetu de l'Hospital Oncològic a canvi d'una quantitat de diners; la Fundació, que no desapareixerà, es reserva el dret de rebre'n una part en cas de venda.

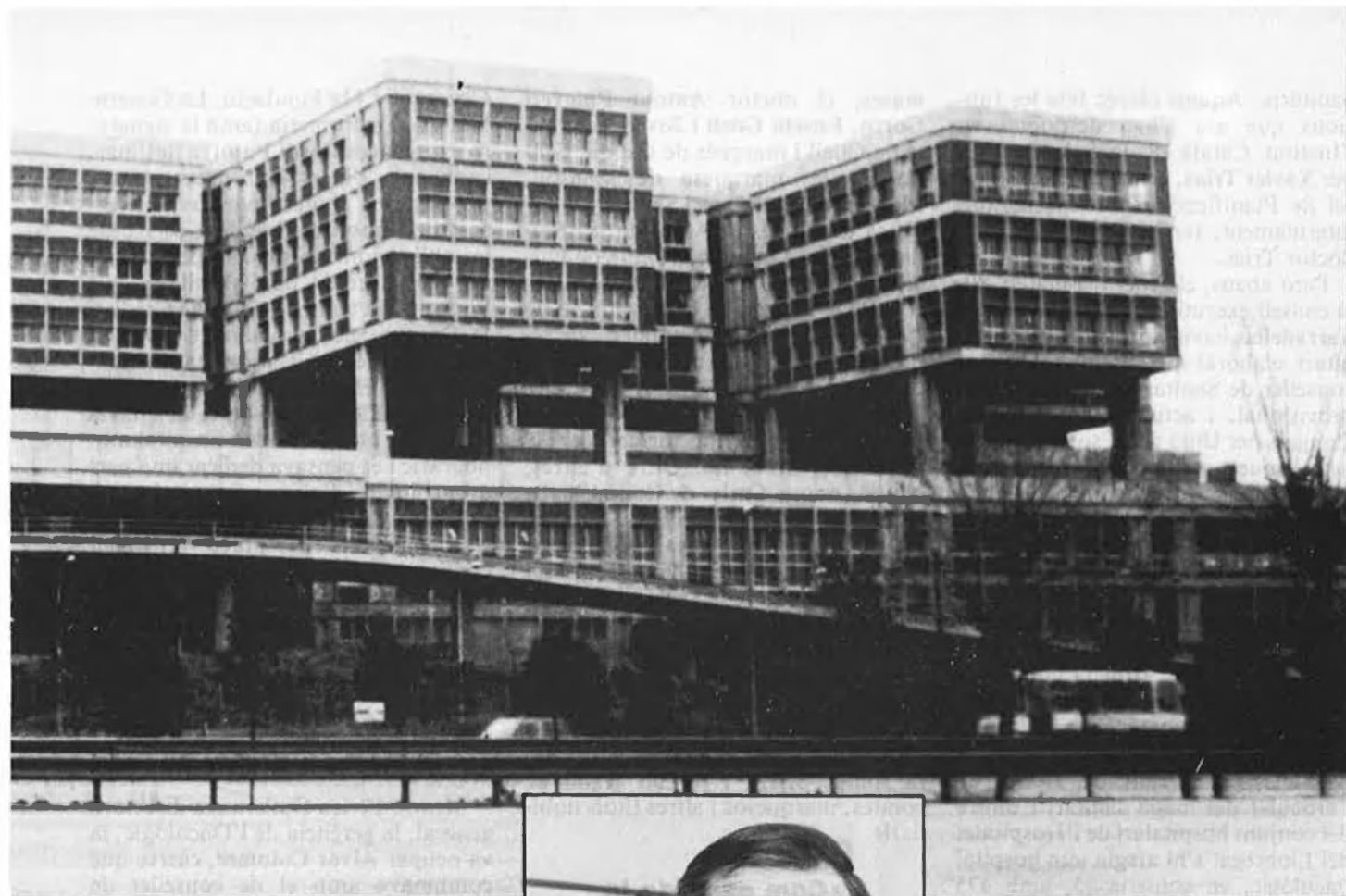
La Generalitat assumirà els 2.800 milions de passiu i la direcció de l'hospital, que, quan es va projectar, l'any 1971, havia de ser de gestió privada. Així, es donarà sortida a un hospital que ja des dels seus inicis va ser polèmic.

L'origen

L'any 1971, la Junta de Barcelona de l'Associació Espanyola contra el Càncer, presidida llavors per **Jaime de Semir y de Carroz**, va decidir iniciar la construcció d'un hospital dedicat a malalts oncològics. La intenció era crear un centre de prevenció i tractament de tumors, a partir de la idea que molts càncers descoberts a temps i tractats amb la teràpia adequada es podien curar. L'ajuntament de l'Hos-

pital de Llobregat va cedir els terrenys gratuïtament a l'Associació contra el Càncer, i el lloc triat va ser davant la residència de la Seguretat Social de Bellvitge, a l'autovia de Castelldefels. El 9 de maig de 1973 la **marquesa de Villaverde** va posar la primera pedra. La construcció, que no va començar fins al cap d'alguns anys, s'havia de pagar mitjançant les recaptacions del carrer (300 milions) i crèdits de bancs i institucions (900 milions). Així, s'aconseguïren els 1.200 milions que es preveia, de bon primer, que costaria l'Hospital Oncològic de Catalunya.

Al front d'aquesta iniciativa hi havia l'esmentat **Jaime de Semir**, home ben relacionat amb **Franco**, i de qui el Directori de Societats, el *Dicodi*, deia que pertanyia a més de vint consells d'administració d'empreses. Ell va passar a ser president del Patronat de l'Hospital Oncològic quan es va fundar, l'any 1975. La gerent de l'hospital era **Elvira Guilera i Soler**, filla del que havia estat cap del servei d'Oncologia de l'Hospital de Sant Pau. L'assessor mèdic i que havia de ser futur

director sanitari de l'Oncològic era el doctor **Antoni Subias i Fagès**, actual cap del servei d'oncologia de Sant Pau, molt ben relacionat amb Elvira Guillerà i amb el seu pare. La vocal que representava la Junta de Barcelona de l'Associació Espanyola contra el Càncer davant el patronat era **Glòria Ferrer-Cajigal de Pallejà**, marquesa de Mansoli.

En pro i en contra

Ja de dels seus inicis es van alçar opinions contra el projecte de l'Associació contra el Càncer. No es creia adequat fer un centre monogràfic, altament especialitzat, on es concentrassin la major part de cancerosos de Catalunya, i menys quan la xarxa sanitària general era molt deficient. Com a iniciativa financera, tampoc no es veia gens clara la construcció d'un hospital d'aquestes característiques amb uns recursos tan insegurs com les postulacions del *Dia del càncer*. «L'Hospital Oncològic mai no es va pensar com un centre on es concentrassin tots els cancerosos», explica el doctor **Subias**. «Aquest hospital és necessari —afegeix— per a llançar un programa de «càncer-control», un pla global de lluita contra el càncer (amb prevenció, diagnòstic, tractament, investigació, etc.), però sense deixar de potenciar els serveis oncològics dels

Dalt, façana de l'Hospital. Baix, Xavier Trias.

altres hospitals. El doctor **Alfons Soler**, cap d'oncologia de la residència de la Vall d'Hebron, és del mateix parer: «Cal un centre especialitzat, però s'ha d'augmentar també el nivell dels serveis oncològics de tots els hospitals de Catalunya». **Xavier Trias**, director general de l'Institut Català de la Salut, de la Generalitat, afirma: «L'hospital Oncològic es va començar en una època en què es veia molt clar llançar iniciatives d'aquesta mena. Ara no s'hi veu tant —afegeix—, però la Generalitat s'hi ha compromès per-

què l'hospital ja està fet i perquè fan falta equipaments oncològics, ja que els que hi ha són vells i insuficients».

La crisi econòmica, amb el consegüent encariment dels costos, la falta de recursos i la transició política van fer que les obres s'atruessin molts anys i que la construcció de l'hospital fos molt lenta. El 1978 va morir **Jaime de Semir** i, la presidència del Patronat, la va ocupar el jurista **Rafael Entrena Cueta**. La presidència de la Junta de Barcelona de l'Associació contra el Càncer va anar a parar a la **marquesa de Mansoli**, càrrec que encara té actualment. Mentrestant, les recaptacions del carrer anaven aplegant diners per a l'hospital i ja hi havia un pre-acord amb l'INP per garantir-ne el funcionament una vegada s'obrissin les portes, però tot això no era suficient per a fer avançar les obres, que esperaven uns milions que al final han hagut d'eixir de la Generalitat.

La Generalitat

El 20 de març de 1980 es van fer les primeres eleccions autonòmiques. Al maig, **Jordi Pujol** nomena **Josep Laporte** conseller de Sanitat i aquest nomena el 30 del mateix mes **Elvira Guillerà** —que passava a tenir l'excedència del càrrec de gerent de l'Oncològic— directora general d'Assistència

Sanitària. Aquest càrrec feia les funcions que ara s'han desdoblats en l'Institut Català de la Salut, dirigit per **Xavier Trias**, i en la direcció general de Planificació i Ordenació, on, interinament, també hi ha el mateix doctor Trias.

Però abans, el gener del mateix 80, el consell executiu presidit encara per **Tarradellas** havia aprovat el mapa sanitari elaborat per **Ramon Espasa**, conseller de Sanitat de la Generalitat provisional, i actualment diputat al Congrés per Unió de l'Esquerra Catalana. Aquest mapa no incloïa l'hospital Oncològic. «Evidentment, sabíem que existia, i es tenia en compte —diu **Ramon Espasa**— però el vam voler ignorar perquè encara no estava construït, hi havia dubtes sobre com en seria el funcionament i no en veiem clar el futur». Però al llegir aquest oblit que no va existir, el departament de Sanitat, al setembre del 80, a instàncies d'**Elvira Guilera**, va publicar al *Diari Oficial de la Generalitat*, una fe d'errades on es canviava el text de l'articulat del mapa sanitari i dintre del conjunt hospitalari de l'Hospitalet del Llobregat s'hi afegia «un hospital oncològic, en construcció, amb 475 llits».

L'Hospital Oncològic, sorgit en l'època franquista, promogut per les marqueses i altres nobles de l'Associació contra el Càncer, criticada llavors per alguns sectors de l'opinió pública i mèdica, que s'havia de finançar quasi tot a base de crèdits i que necessitaria un quantios concert amb Sanitat, rebia d'aquesta manera el suport implícit de la Generalitat i es convertia en un centre amb el qual comptava el govern a l'hora d'establir les disponibilitats assistencials de Catalunya. I tot gràcies a **Elvira Guilera**, que mig any abans n'era la gerent.

Fundació benèfico-privada

El mes de juliol del mateix any 1980 el patronat havia passat al règim jurídic de fundació privada benèfica, i tenia per objecte, com diu l'article tercer dels seus estatuts, «la construcció i gestió sense ànim de lucre d'un centre oncològic, on s'atendrà malalts oncològics de totes classes i procedències, amb visió humanitària i benèfica dels seus fins».

En els estatuts s'estableix que la Fundació serà dirigida pel patronat. En aquest patronat hi havia **Rafael Entrena Cuesta**, **Josep M. Juncadella Burés**, **Roman Ribas Anfruns**, **Àngel Anadón Atal**, **Miquel Ylla Moragas**, **Magí Pont Mestres**, **Ramon de Dal-**

mases, el doctor **Antoni Puigvert Gorro**, **Eusebi Güell** i **Jover**, vescomte de Güell i marquès de Gelida, **Glòria Ferrer**, marquesa de Mansoli, **Margarita Madariaga** i **Sanllèhy**, marquesa de Caldes de Montbui, i presidenta de les dames de la Junta de Barcelona de l'Associació contra el Càncer, **Pilar Ferran**, en representació de l'Ajuntament de l'Hospitalet i sis representants de l'Associació contra el Càncer.

En aquests estatuts també es crea un consell consultiu, format per 38 membres, on hi ha, entre d'altres, aquests noms: **Carles de Godó i Valls**, comte de Godó, president de *La Vanguardia*, el doctor **Joan Oró**, el doctor **Subias**, **Josep M. Santacreu**, diputat d'AP al Parlament, **Elvira Guilera**, llavors ja directora general d'Assistència Sanitària, **Jesús Huarte Beaumont**, conseller de Huarte i Cia, S.A., l'empresa constructora de l'hospital (més endavant es faria càrrec de les obres Ingenieria y Construcciones Salla Amat, S.A.), i tot un seguit de comtes, marquesos i altres títols nobiliaris.

¿Com es paga la construcció?

El fet que s'hagués constituït en fundació benèfica, sense finalitat lucrativa, facilitava molt el terreny a l'Hospital Oncològic per aconseguir finançament de les institucions públiques. Al cap de dos anys, al febrer del 82, el conseller d'Economia i Finances, llavors **Ramon Trias Fargas**, va aprovar un decret pel qual, dins dels diners que les caixes d'estalvis estan obligades a invertir en fons públics, es podien incloure els 2.000 milions en obligacions que emetia la Fundació de l'Hospital Oncològic. Això es feia perquè hi havia un informe favorable de la Conselleria de Sanitat, és a dir, al capdavant, d'**Elvira Guilera**.

Les obligacions hipotecàries absorbides per les caixes d'estalvis i garantides per la Generalitat (l'emissió es va llançar al desembre del 81, abans que la Generalitat considerés els dos mil milions computables dins les inversions públiques) van fer fer una passa de gegant a les obres de l'hospital. Però, al cap d'un any, al final del 83, quan faltava poc per acabar-les, les caixes van dir que tancaven l'aixeta si la Generalitat no es comprometia a pagar els interessos que es devien, i a garantir un concert amb l'Oncològic que permetés el seu funcionament. Es va arribar a un acord, a partir del qual es crearia un consorci entre la

Generalitat i la Fundació. La Generalitat es comprometia (amb la signatura expressa de **Jordi Pujol**) a destinar, cada any, diners dels pressupostos, per pagar els deutes financers (interessos) de l'hospital, i es feia càrrec de les obligacions absorbides per les caixes i d'un crèdit de 500 milions que l'hospital ja tenia del Banc de Crèdit a la Construcció, actualment dintre el Banc Hipotecari. L'acord també preveia que l'Hospital Oncològic passés a ser un annex de Bellvitge. Ja s'havia oblidat la idea de fer un hospital monogràfic i es pensava dedicar una part a oncologia i l'altra a hospital general. Les caixes van acabar de comprar les obligacions i les obres van poder continuar, però el consorci no s'arribaria a crear mai (no es van posar d'acord la Generalitat i la Fundació), però el govern català sí que va començar a pagar els deutes de l'hospital.

La querella a Elvira Guilera

Mentre **Elvira Guilera** era directora general, la gerència de l'Oncològic, la va ocupar **Alvar Colomer**, càrrec que combinava amb el de conseller de l'empresa Marítima Antares. Al setembre del 83 **Elvira Guilera** va deixar la Generalitat i va tornar com a assessora a l'Oncològic. L'abril del 84 va abandonar la Fundació, i poc després l'Associació contra el Càncer. I a l'octubre del 85 la Fundació va presentar una querella davant els tribunals contra **Elvira Guilera**, per malversació de fons (36 milions) i falsedat de documents públics i privats durant l'època de gerent de l'hospital. **Elvira Guilera** negava tots els càrrecs, però finalment es va pactar la devolució dels diners i l'entrega d'alguns documents a canvi de retirar la querella. Es va dir als mitjans de comunicació que una part interessada en el pacte era la Generalitat, que temia que la crítica a la gestió de **Guilera** davant l'Oncològic es pogués estendre a l'etapa en què va ser directora general. **Xavier Trias** ho desmenteix categòricament dient que «va ser un afer intern de l'Oncològic, i la Generalitat no hi va tenir res a veure. Com a amic personal d'**Elvira Guilera** —diu— jo li tinc molta confiança».

La Fundació va retirar la querella, però el jutge va continuar les diligències, perquè el delictes denunciats eren de caràcter penal. Finalment, l'octubre passat, el jutjat de l'Hospitalet va sobreseure la causa per no contemplar activitat delictiva en l'actuació d'**Elvira Guilera**.

BARCELONA: LA CURSA DELS DIARIS

La premsa es mou

Mentre la redacció de «Diari de Barcelona» enllesteix els primers números zero, a l'«Avui» es perfilen els nous canvis que faran possible la nova etapa del rotatiu, canvis que inclouen un possible subdirector valencià.

La situació actual

Ara, al 1987, amb l'hospital acabat i a punt d'obrir, però sense diners per al funcionament, la solució per què ha optat la Generalitat és assumir-ne la gestió —el finançament de la construcció ja el va assumir el 82— i integrar-lo dins la xarxa de centres d'assistència pública de l'ICS, com «un centre que estarà integrat a la ciutat sanitària de Bellvitge», diu **Xavier Trias**. La Fundació i la Generalitat ja no negocien el consorci, sinó una amfiteusi, i coincideixen tots dos que l'acord és imminent: «el gener-febrer segurament es tancarà l'acord», diu **Francesc Cruzats**, relacions públiques de la Fundació, que, igual com a Economia i Finances, guarda molta discreció en parlar del tema.

El que sí que sembla definitiu és que la Generalitat assumeix el passiu de l'Oncològic: 2.800 milions. D'aquests, 300 són deutes a proveïdors, 500 d'un crèdit del Banc de Crèdit a la Construcció i 2.000 de les obligacions absorbides per les caixes. D'aquestes dues últimes quantitats ja en el seu dia va sortir a la premsa la seva càrrega financera: els 500 milions del crèdit generen uns interessos anuals, des del 77, d'un 11 per cent (percentatge que no va voler ser confirmat per fonts del Banc Hipotecari, que va absorbir el Banc de Crèdit a la Construcció) i les obligacions, uns interessos del 14,25 per cent (confirmat per fonts del departament d'inversions de la Caixa de Pensions, que és l'entitat que va subscriure la major part de les obligacions).

Tot això significa una càrrega financera anual de 340 milions. Només

el crèdit ja ha generat des del 77 uns interessos de 495 milions. Pel que fa a les obligacions, com que es van subscriure gradualment, no es pot saber quants interessos han generat. D'aquests interessos **Xavier Trias** diu que s'han pagat uns 600 milions. **Pilar Ferran**, membre de la Fundació en representació del consistori de l'Hospital, i diputada al Parlament pel PSC, i Ramon Espasa asseguren que la quantitat és més elevada: «Des del 84, als pressupostos de cada any s'han destinat 350 milions, excepte un, que van ser 300, a pagar interessos del deute de l'Oncològic», diu **Pilar Ferran**; la suma d'interessos pagats és, segons això, de 1.350 milions, incloent-hi els que s'han de pagar aquest 87. Segons **Xavier Trias**, la devolució del crèdit i de les obligacions s'ha de fer en un termini de deu anys.

Si sumem els 2.800 milions de passiu, i els interessos ja pagats (600 o 1.350 milions), més els interessos que es generaran fins que no es tornin el crèdit i les obligacions, més els 550 milions que per la seva part ja ha aportat l'Associació contra el Càncer dels recaptats al carrer, obtindrem el cost de l'Hospital Oncològic, una xifra considerable. Per al manteniment, a càrrec de la Seguretat Social, es preveu un concert a partir del càlcul de cost de cinc milions per llit cada any. Si n'hi ha 450, això fa que el concert amb la Seguretat Social hagi de ser de 2.250 milions cada any.

L'elevat deute que arrossega l'Oncològic i el cost que significarà per a la deficitària sanitat catalana han estat les principals causes de les crítiques de l'oposició a l'assumpció per part de la Generalitat de la gestió i el sufragament del centre. □

Ja queden escassos dies perquè el nou rotatiu de Barcelona —el vell «Brusi», a recer ara del grup Zeta— siga una realitat. Incorporats a l'equip que farà possible el projecte hi ha gent de pes provinent del setmanari *El Món* —com ara el seu subdirector, Joan Barril, i el seu subdirector, Josep Manuel Campillo—. S'han concretat, així, els rumors que asseguraven que una part important de la redacció de la revista havia demanat el pas en bloc. Entre els ambients periodístics catalans hi ha la coincidència, però, en el sentit que no es pot deixar buit l'espai on actua el setmanari i de la necessitat que segueixca editant-se, amb els canvis que calga.

El nou *Diari de Barcelona* s'ha fet amb destacats professionals del mateix *Avui*, de TVE, i fins i tot de la delegació d'EL TEMPS a Barcelona. Des de la setmana passada, la redacció ja enllesteix els primers números zero. Al mateix temps, el consell d'administració de l'*Avui*, que prepara canvis importants que començaran a fer-se efectius durant la segona quinzena de febrer —exactament, el dia 16— busca aquests dies un subdirector al País Valencià, per fer real allò de la «desregionalització» del rotatiu. Encara és massa prompte perquè els noms que s'hi han insinuat es perfilen definitivament, però tot sembla indicar que possiblement els acords es faran efectius durant els pròxims dies.

En el moment en què l'*Avui* torne a moure's en l'espai informatiu que pretengué abraçar en la seua primera etapa —que incloïa les Illes i el País Valencià—, només faltarà saber si el «Brusi» respondrà al repte al mateix nivell en què s'ha plantejat els nous canvis i les millores en el que ara és degà de la premsa en català. □